Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

26 martie 2015*

„Recurs — Piața internă în sectorul gazelor naturale — Obligație a întreprinderilor din sectorul gazelor naturale — Punerea în aplicare a unui sistem de acces negociat al terților la instalațiile de depozitare a gazului — Decizie a autorităților cehe — Derogare temporară pentru viitoarele instalații de depozitare subterană a gazului de la Dambořice — Decizie a Comisiei — Dispunerea retragerii deciziei de derogare — Directivele 2003/55/CE și 2009/73/CE — Aplicare în timp”

În cauza C-596/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 21 noiembrie 2013,

Comisia Europeană, reprezentată de L. Armati și de K. Herrmann, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

celelalte părți din procedură fiind:

Moravia Gas Storage a.s., fostă Globula a.s., cu sediul în Hodonín (Republica Cehă), reprezentată de P. Zákoucký și de D. Koláček, advokáti,

reclamantă în primă instanță,

Republica Cehă, reprezentată de M. Smolek, de T. Müller și de J. Vláčil, în calitate de agenți,

intervenientă în primă instanță,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportor), președinte de cameră și domnii J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 decembrie 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Comisia Europeană solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene Globula/Comisia (T-465/11, EU:T:2013:406, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a anulat Decizia C(2011) 4509 a Comisiei din 27 iunie 2011 de derogare în ceea ce privește o instalație de depozitare subterană a gazului de la Dambořice în raport cu normele pieței interne privind accesul terților (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

2 Articolul 22 din Directiva 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 98/30/CE (JO L 176, p. 57, Ediție specială, 12/vol. 2, p. 80) prevede:

„(1) Noile infrastructuri de gaze naturale de mari dimensiuni, adică interconectările dintre statele membre, instalațiile [de gaze naturale lichefiate (GNL)] sau instalațiile de depozitare pot beneficia, la cerere, de o derogare de la dispozițiile articolelor 18, 19, 20 și ale articolului 25 alineatele (2), (3) și (4), în următoarele condiții:

(a) investiția trebuie să întărească concurența în furnizarea de gaze naturale și să îmbunătățească securitatea aprovizionării;

(b) nivelul de risc legat de investiție este de așa natură încât investiția să se realizeze numai în cazul în care se acordă o derogare;

(c) infrastructura trebuie să fie deținută de o persoană fizică sau juridică care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de rețea în ale căror rețele se va construi infrastructura;

(d) se percep taxe pentru utilizatorii infrastructurii respective;

(e) derogarea nu aduce atingere concurenței sau bunei funcționări a pieței interne a gazelor naturale și nici funcționării eficiente a rețelei reglementate la care este conectată infrastructura.

(2) Alineatul (1) se aplică și creșterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum și modificărilor acestor infrastructuri care permit dezvoltarea unor noi surse de aprovizionare cu gaze naturale.

(3)

(a) Autoritatea de reglementare prevăzută la articolul 25 poate, de la caz la caz, să decidă asupra derogării menționate la alineatele (1) și (2). Cu toate acestea, statele membre pot prevedea ca autoritățile de reglementare să înainteze, pentru o decizie oficială, organismului pertinent din statul membru avizul lor privind cererea de derogare. Acest aviz se publică împreună cu decizia.

(b) (i) Derogarea poate face referire, în întregime sau parțial, la noua infrastructură, la infrastructura existentă cu capacitate semnificativ mărită sau la modificarea infrastructurii existente.

(ii) La luarea deciziei de acordare a unei derogări, se ia în considerare, de la caz la caz, necesitatea de a impune condiții referitoare la durata derogării și accesul nediscriminatoriu la conducta de interconectare.

(iii) La luarea deciziei privind condițiile prevăzute la prezentul punct, se vor lua în calcul, în special, durata contractelor, capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificarea capacității existente, orizontul de timp al proiectului și condițiile naționale.

(c) La acordarea unei derogări, autoritățile pertinente pot decide asupra normelor și mecanismelor pentru gestionarea și alocarea capacității, în cazul în care aceasta nu împiedică punerea în aplicare a contractelor pe termen lung.

(d) Decizia de derogare, inclusiv orice condiție menționată la litera (b), este motivată în mod corespunzător și publicată.

(e) În cazul unei conducte de interconectare, orice decizie de derogare se ia după consultări cu celelalte state membre sau cu autoritățile de reglementare respective.

(4) Autoritatea competentă notifică fără întârziere Comisiei decizia de derogare, împreună cu toate informațiile relevante referitoare la aceasta. Aceste informații sunt comunicate Comisiei în formă consolidată, permițându-se astfel Comisiei să ajungă la o decizie bine fundamentată.

Informațiile trebuie să cuprindă, în special:

(a) motivele detaliate pe baza cărora autoritatea de reglementare sau statul membru a acordat derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

(b) analiza efectuată în privința efectelor acordării derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței interne a gazelor naturale;

(c) motivele care justifică durata și partea din capacitatea totală a infrastructurii gazelor naturale respective pentru care s-a acordat scutirea;

(d) în cazul în care derogarea se referă la o conductă de interconectare, rezultatul consultării cu statele membre respective sau cu autoritățile de reglementare;

(e) contribuția infrastructurii la diversificarea aprovizionării cu gaze naturale.

În termen de două luni de la primirea unei notificări, Comisia poate solicita ca autoritatea de reglementare sau statul membru respectiv să modifice sau să retragă decizia de acordare a unei derogări. Termenul de două luni poate fi prelungit cu încă o lună în cazul în care Comisia are nevoie de informații suplimentare.

În cazul în care autoritatea de reglementare sau statul membru respectiv nu dau curs solicitării în termen de patru săptămâni, Comisia ia decizia finală în conformitate cu procedura menționată la articolul 30 alineatul (2).

Comisia păstrează confidențialitatea informațiilor sensibile din punct de vedere comercial.”

3 Articolul 36 din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO L 211, p. 94) prevede:

„(1) Noile infrastructuri de gaze naturale de mari dimensiuni, și anume interconexiunile, instalațiile GNL sau instalațiile de înmagazinare, pot beneficia, la cerere și pentru o perioadă determinată, de o derogare de la dispozițiile articolelor 9, 32, 33 și 34 și de la dispozițiile articolului 41 alineatele (6), (8) și (10) în următoarele condiții:

(a) investiția trebuie să întărească concurența în furnizarea de gaze naturale și să îmbunătățească siguranța alimentării;

(b) nivelul de risc legat de investiție este de așa natură încât investiția să se realizeze numai în cazul în care se acordă o derogare;

(c) infrastructura trebuie să fie deținută în proprietate de o persoană fizică sau juridică care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorii de sistem în ale căror sisteme se va construi infrastructura;

(d) se percep tarife pentru utilizatorii infrastructurii respective și

(e) derogarea nu aduce atingere concurenței sau bunei funcționări a pieței interne a gazelor naturale și nici funcționării eficiente a sistemului reglementat la care este conectată infrastructura.

(2) Alineatul (1) se aplică și creșterilor semnificative de capacitate a infrastructurilor existente, precum și modificărilor acestor infrastructuri care permit dezvoltarea unor noi surse de alimentare cu gaze naturale.

(3) Autoritatea de reglementare prevăzută la capitolul VIII poate, de la caz la caz, să decidă asupra derogărilor menționate la alineatele (1) și (2).

(4) În cazul în care infrastructura în cauză se află pe teritoriul mai multor state membre, agenția poate prezenta un aviz autorităților de reglementare ale statelor membre în cauză, care poate servi drept bază pentru decizia lor, în termen de două luni de la data la care a fost primită cererea de derogare de către ultima dintre autoritățile de reglementare respective.

În cazul în care toate autoritățile de reglementare implicate ajung la un acord cu privire la cererea de derogare în termen de șase luni de la data la care a fost primită cererea de derogare de către ultima dintre autoritățile de reglementare, acestea informează agenția cu privire la decizia lor.

Agenția exercită atribuțiile conferite autorităților de reglementare ale statelor membre în cauză în temeiul prezentului articol:

(a) în situația în care toate autoritățile de reglementare competente nu au ajuns la un acord în termen de șase luni de la data la care a fost primită cererea de derogare de către ultima dintre autoritățile de reglementare sau

(b) la cererea comună a autorităților de reglementare competente.

Toate autoritățile de reglementare în cauză pot solicita împreună ca termenul menționat la al treilea paragraf litera (a) să fie prelungit cu cel mult trei luni.

(5) Înainte de a lua o decizie, agenția consultă autoritățile de reglementare relevante și solicitanții.

(6) O derogare poate acoperi total sau parțial capacitatea noii infrastructuri sau pe cea a infrastructurii existente cu o capacitate semnificativ crescută.

La luarea deciziei de acordare a unei derogări, se ia în considerare, de la caz la caz, necesitatea de a impune condiții referitoare la durata derogării și la accesul nediscriminatoriu la infrastructură. La luarea deciziei privind respectivele condiții, se vor lua în calcul, în special, capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificarea capacității existente, orizontul de timp al proiectului și condițiile existente la nivel național.

Înainte de acordarea unei derogări, autoritatea de reglementare decide asupra normelor și mecanismelor pentru gestionarea și alocarea capacității. Normele impun ca toți utilizatorii potențiali ai infrastructurii să fie invitați să își manifeste interesul cu privire la contractarea unei capacități anterior alocării capacităților noii infrastructuri, inclusiv pentru uz propriu. Autoritatea de reglementare impune ca normele referitoare la gestionarea congestiilor să includă obligația de a oferi pe piață capacitatea neutilizată și impune ca utilizatorii infrastructurii să aibă dreptul de a-și comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor menționate la alineatul (1) literele (a), (b) și (e), autoritatea de reglementare ia în considerare rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

Decizia de derogare, inclusiv condițiile menționate la cel de al doilea paragraf din prezentul alineat, trebuie motivate corespunzător și publicate.

(7) Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alineatul (3), statele membre pot dispune ca autoritățile lor de reglementare sau, după caz, agenția să înainteze organismului competent din statul membru avizul lor privind cererea de derogare în vederea obținerii unei decizii oficiale. Acest aviz se publică împreună cu decizia.

(8) Autoritatea de reglementare transmite Comisiei, fără întârziere, o copie a tuturor cererilor de derogare, imediat după primirea acestora. Autoritatea competentă notifică fără întârziere Comisiei decizia, transmițând și toate informațiile relevante referitoare la aceasta. Aceste informații pot fi comunicate Comisiei în formă consolidată, permițându-se astfel Comisiei să ajungă la o decizie bine fundamentată. Informațiile trebuie să cuprindă, în special:

(a) motivele detaliate pe baza cărora autoritatea de reglementare sau statul membru a acordat sau a refuzat derogarea, împreună cu referirea la alineatul (1) și la litera sau literele relevante din respectivul alineat pe care se bazează decizia, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

(b) analiza efectuată în privința efectelor acordării derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței interne a gazelor naturale;

(c) motivele care justifică durata și partea din capacitatea totală a infrastructurii gazelor naturale respective pentru care s-a acordat derogarea;

(d) în cazul în care derogarea se referă la o conductă de interconexiune, rezultatul consultării cu autoritatea de reglementare în cauză și

(e) contribuția infrastructurii la diversificarea alimentării cu gaze naturale.

(9) În termen de două luni care începe în ziua imediat următoare primirii notificării, Comisia poate solicita, printr-o decizie, ca autoritatea de reglementare să modifice sau să retragă decizia de acordare a unei derogări. Termenul de două luni poate fi prelungit cu un termen suplimentar de două luni în cazul în care Comisia are nevoie de informații suplimentare. Acest termen suplimentar începe în ziua imediat următoare primirii informațiilor complete. Termenul inițial de două luni poate fi, de asemenea, prelungit cu acordul Comisiei și al autorității de reglementare.

În cazul în care informațiile solicitate nu sunt furnizate în cadrul termenului stabilit în cerere, notificarea se consideră retrasă cu excepția cazurilor în care, înainte de expirarea termenului, fie termenul a fost prelungit cu acordul Comisiei și al autorității de reglementare, fie autoritatea de reglementare a informat Comisia, furnizând justificările corespunzătoare, asupra faptului că notificarea este considerată completă.

Autoritatea de reglementare se conformează deciziei Comisiei de modificare sau de retragere a deciziei de derogare în termen de o lună și informează Comisia în consecință.

Comisia asigură păstrarea confidențialității informațiilor sensibile din punct de vedere comercial.

Aprobarea Comisiei cu privire la o decizie de derogare își încetează efectele la doi ani de la adoptare în cazul în care, la acea dată, construcția infrastructurii nu a început încă și la cinci ani de la adoptare în cazul în care, la acea dată, infrastructura nu este încă operațională, cu excepția cazului în care Comisia decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i s-a acordat derogarea.

(10) Comisia poate adopta linii directoare cu privire la aplicarea condițiilor stabilite la alineatul (1) din prezentul articol și poate stabili procedura care trebuie urmată pentru aplicarea alineatelor (3), (6), (8) și (9) din prezentul articol. Măsurile respective, destinate să modifice elemente neesențiale ale prezentei directive prin completarea acesteia, se adoptă în conformitate cu procedura de reglementare cu control menționată la articolul 51 alineatul (3).”

4 În temeiul articolului 53 din Directiva 2009/73, Directiva 2003/55 se abrogă la 3 martie 2011 și, începând de la această dată, trimiterile la această din urmă directivă se interpretează ca trimiteri la Directiva 2009/73 și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa II la aceasta. Conform acestui tabel, articolul 22 din Directiva 2003/55 corespunde articolului 36 din Directiva 2009/73.

Situația de fapt

5 La 14 aprilie 2009, Moravia Gas Storage a.s. (denumită în continuare „MGS”), fostă Globula a.s., a formulat o cerere la Ministerul Industriei și Comerțului ceh (denumit în continuare „ministerul”) prin care urmărea obținerea unei autorizații pentru construirea unei instalații de depozitare subterană a gazului la Dambořice (Republica Cehă) (denumită în continuare „instalația SSG”). În cadrul acestei cereri, ea a solicitat o derogare temporară de la obligația de a furniza un acces negociat al terților la instalația menționată pentru întreaga capacitate nouă a instalației SSG.

6 Printr-o decizie din 26 octombrie 2010, ministerul a autorizat construirea instalației SSG și a acordat MGS o derogare temporară de la obligația de a furniza un acces negociat al terților, pentru 90 % din capacitatea instalației SSG, și aceasta timp de 15 ani începând de la data efectivă a autorizației de utilizare.

7 Prin scrisoarea ministerului din 11 februarie 2011, primită la 18 februarie 2011, decizia menționată a fost notificată Comisiei.

8 Prin scrisoarea din 15 aprilie 2011, Comisia a solicitat informații suplimentare din partea ministerului, precizând că, dacă ar trebui să îi solicite să modifice sau să retragă decizia din 26 octombrie 2010, ar face acest lucru înainte de data de 18 iunie 2011. Ministerul a răspuns la 29 aprilie 2011, în termenul stabilit de Comisie.

9 Prin scrisoarea din 13 mai 2011, Comisia a adresat ministerului o a doua solicitare de informații suplimentare, precizând din nou că, dacă ar trebui să îi ceară să modifice sau să retragă decizia notificată, ar face acest lucru înainte de data de 18 iunie 2011. Ministerul a răspuns la 20 mai 2011, în termenul stabilit de Comisie.

10 Prin scrisoarea din 23 iunie 2011, semnată de membrul Comisiei însărcinat cu probleme în materie de energie, Comisia a informat ministerul că va adopta o decizie oficială înainte de data de 29 iunie 2011.

11 Prin decizia în litigiu, notificată la 28 iunie 2011 Republicii Cehe, Comisia a dispus ca acest stat membru să retragă decizia din 26 octombrie 2010.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

12 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 26 august 2011, MGS a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu și obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

13 În susținerea acțiunii formulate, MGS a invocat trei motive, întemeiate, în primul rând, pe erori săvârșite la stabilirea dreptului aplicabil, în al doilea rând, pe o încălcare a principiului încrederii legitime și, în al treilea rând, pe o eroare vădită de apreciere a faptelor.

14 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis primul motiv invocat de MGS și a anulat decizia în litigiu pentru motivul că aceasta nu ar fi trebuit să fie adoptată în temeiul dispozițiilor Directivei 2009/73, ci în temeiul dispozițiilor Directivei 2003/55. Astfel, Tribunalul nu a examinat al doilea și al treilea motiv invocate de MGS în susținerea acțiunii formulate.

Concluziile părților

15 Prin recursul formulat, Comisia solicită Curții să dispună:

— anularea hotărârii atacate;

— constatarea faptului că primul motiv invocat în primă instanță este nefondat și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să examineze cel de al doilea și cel de al treilea motiv invocate în primă instanță și

— soluționarea odată cu fondul a cererilor privind cheltuielile de judecată aferente celor două proceduri.

16 MGS solicită Curții:

— respingerea recursului în totalitate și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate cu ocazia prezentului recurs.

17 Republica Cehă solicită Curții:

— respingerea recursului ca nefondat și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în primă instanță, cât și în cadrul prezentului recurs.

Cu privire la recurs

Argumentele părților

18 În susținerea recursului, Comisia invocă un motiv unic prin intermediul căruia susține, în esență, că, statuând că normele prevăzute de Directiva 2003/55 erau aplicabile litigiului cu care era sesizat, Tribunalul a încălcat articolul 288 TFUE și articolul 297 alineatul (1) TFUE.

19 Potrivit Comisiei, atât timp cât nu a expirat termenul de care dispune pentru a solicita modificarea sau retragerea unei decizii naționale de derogare, notificarea unei asemenea decizii în temeiul articolelor 22 din Directiva 2003/55 și 36 din Directiva 2009/73 nu constituie o situație care să fi devenit definitivă, ci o etapă a procesului de derogare în curs.

20 În speță, Comisia arată că acest proces nu era finalizat la data abrogării Directivei 2003/55, la 3 martie 2011, astfel încât, la această dată, nu exista o situație care devenise definitivă și că, începând de la aceeași dată, normele prevăzute de Directiva 2009/73 erau aplicabile.

21 Pe de altă parte, Comisia susține că, întrucât a considerat că Hotărârea Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270) putea fi transpusă în speță și a statuat că modificările de ordin procedural și cele privind dreptul substanțial introduse prin articolul 36 din Directiva 2009/73 formează un tot indisociabil, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

22 Comisia consideră îndeosebi că excepția care rezultă din această hotărâre în ceea ce privește aplicarea în timp a unor noi norme de drept trebuie interpretată în mod strict și că aceasta nu se aplică în cazurile în care o nouă directivă modifică o reglementare a Uniunii preexistentă.

23 În special, Comisia consideră că din împrejurarea că Directiva 2009/73 a introdus modificări, în speță procedurale, nu se poate deduce că normele de procedură și de drept substanțial prevăzute de această directivă formează un tot indisociabil și că nu pot fi evaluate în mod izolat în ceea ce privește efectul lor în timp.

24 Potrivit MGS, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a statuat că Comisia ar fi trebuit să aplice normele prevăzute de Directiva 2003/55.

25 Astfel, MGS susține că adoptarea deciziei de derogare națională și notificarea sa Comisiei constituie o situație apărută anterior în urma căreia ea ar fi dobândit drepturi și în privința căreia nu pot fi aplicate noi norme de drept.

26 Pe de altă parte, MGS consideră că o abordare diferită ar conduce la încălcarea principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime.

27 MGS susține că excepția care rezultă din Hotărârea Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270) se poate aplica unei situații în care o directivă a Uniunii se substituie unei directive anterioare și că, în speță, Tribunalul a efectuat o aplicare corectă a acestei excepții.

28 Republica Cehă arată că, întrucât în cadrul procedurii de derogare prevăzute de Directivele 2003/55 și 2009/73 Comisia examinează legalitatea unei decizii adoptate anterior de autoritățile unui stat membru, și anume respectarea condițiilor aplicabile la data adoptării respective, această examinare nu poate fi efectuată în mod logic în raport cu normele adoptate ulterior acesteia.

29 Potrivit statului membru menționat, în temeiul principiului securității juridice, notificarea deciziei de derogare națională condiționează derularea celorlalte etape ale procedurii, în special în ceea ce privește dreptul aplicabil în cadrul examinării acestei decizii, întrucât aceasta din urmă consacră o situație „apărută anterior”.

30 În plus, Republica Cehă consideră că interpretarea Comisiei i-ar permite să aprecieze în mod diferit deciziile de derogare naționale notificate la aceeași dată, deoarece alegerea dispozițiilor aplicabile ar depinde în realitate de data la care Comisia a efectuat demersuri în privința acestor decizii și ar fi astfel lăsată la libera apreciere a Comisiei. Acest lucru ar conduce la un tratament diferențiat al deciziilor menționate, aspect care ar contraveni principiilor egalității și echității.

31 În sfârșit, statul membru menționat subliniază că aceste considerații sunt susținute de faptul că Directiva 2009/73 nu conține nicio dispoziție referitoare la tratamentul procedurilor în desfășurare la data intrării sale în vigoare.

Aprecierea Curții

32 Trebuie amintit că o normă de drept nouă se aplică începând de la intrarea în vigoare a actului care o instituie și că, deși aceasta nu se aplică situațiilor juridice născute și care au devenit definitive sub imperiul legii vechi, ea se aplică efectelor viitoare ale acestora, precum și situațiilor juridice noi. Soluția este diferită, sub rezerva respectării principiului neretroactivității actelor juridice, numai dacă noua normă este însoțită de dispoziții speciale care stabilesc în mod specific condițiile de aplicare în timp a acesteia (Hotărârea Gemeinde Altrip și alții, C-72/12, EU:C:2013:712, punctul 22, precum și jurisprudența citată).

33 În special, potrivit unei jurisprudențe constante, se consideră în general că normele de procedură se aplică la data intrării lor în vigoare (Hotărârea Comisia/Spania, C-610/10, EU:C:2012:781, punctul 45 și jurisprudența citată), spre deosebire de normele de drept substanțial, care sunt interpretate de regulă în sensul că nu vizează situații apărute anterior intrării lor în vigoare decât în măsura în care rezultă în mod clar din formularea, din finalitatea sau din economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect (a se vedea Hotărârea Meridionale Industria Salumi și alții, 212/80-217/80, EU:C:1981:270, punctul 9, Hotărârea Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, punctul 31, precum și Hotărârea Comisia/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, punctul 44).

34 Curtea a statuat de asemenea că dispoziția care constituie temeiul juridic al unui act și care abilitează o instituție a Uniunii să adopte actul în cauză trebuie să fie în vigoare la data adoptării acestuia (a se vedea Hotărârea ThyssenKrupp Nirosta/Comisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punctul 88).

35 În speță, Tribunalul a statuat că modificările de ordin procedural și de drept substanțial introduse prin articolul 36 din Directiva 2009/73 formau un tot indisociabil, astfel încât, potrivit Hotărârii Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270), nu poate fi recunoscut un efect retroactiv pentru ansamblul acestor dispoziții și că, în consecință, normele prevăzute de Directiva 2003/55 erau cele care erau aplicabile, și aceasta atât în ceea ce privește fondul, cât și în ceea ce privește procedura.

36 Trebuie amintit că, la punctul 11 din hotărârea menționată, Curtea a considerat, prin excepție de la regula de interpretare amintită la punctul 33 din prezenta hotărâre, că o reglementare a Uniunii care are ca obiectiv instituirea unei reglementări de ansamblu privind recuperarea *a posteriori* a taxelor vamale conține atât norme de procedură, cât și norme de drept substanțial care formează un tot indisociabil ale cărui dispoziții speciale nu pot fi evaluate în mod separat în ceea ce privește efectul lor în timp. O asemenea excepție își găsește justificarea în substituirea regimurilor naționale preexistente cu un regim comunitar nou, obiectivul fiind realizarea unei aplicări coerente și uniforme a legislației comunitare astfel instituite în materie vamală (a se vedea Hotărârea Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, punctul 32).

37 În această privință, trebuie să se constate că situația în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270) nu este comparabilă cu cea în discuție în speță. Astfel, Directiva 2009/73 abrogă și înlocuiește o reglementare a Uniunii preexistentă aplicabilă în același domeniu, și anume Directiva 2003/55. În această privință, Directiva 2009/73 nu creează un regim nou, ci se înscrie în continuitatea directă a Directivei 2003/55, nemodificând de altfel conținutul dispozițiilor de drept substanțial, în special cele privind condițiile materiale cărora le este subordonată acordarea unei derogări, prevăzute la articolul 22 alineatele (1) și (2) din Directiva 2003/55, precum și la articolul 36 alineatele (1) și (2) din Directiva 2009/73.

38 În acest context, după cum a arătat avocatul general la punctele 48 și 49 din concluzii, împrejurarea că normele de procedură prevăzute de Directiva 2003/55 au fost modificate prin Directiva 2009/73 nu este, în sine, contrar celor statuate de Tribunal la punctul 36 din hotărârea atacată, de natură să demonstreze că normele de procedură și normele de drept substanțial prevăzute la articolul 36 din această din urmă directivă prezintă un caracter „indisociabil", în sensul Hotărârii Meridionale Industria Salumi și alții (212/80-217/80, EU:C:1981:270).

39 Pe de altă parte, faptul că, în directivele amintite, aceleași dispoziții de drept substanțial sunt însoțite de dispoziții procedurale diferite tinde să indice că, în împrejurările din prezenta cauză, aceste dispoziții de drept substanțial pot fi disociate de dispozițiile procedurale menționate.

40 În consecință, excepția prevăzută la punctul 36 din prezenta hotărâre nu poate fi aplicată în speță.

41 În aceste condiții, întrucât Directiva 2003/55 a fost abrogată cu începere de la 3 martie 2011, dată la care a fost înlocuită prin Directiva 2009/73, dispozițiile în vigoare la data adoptării deciziei în litigiu, 27 iunie 2011, nu erau dispozițiile Directivei 2003/55, ci cele ale Directivei 2009/73.

42 Rezultă de aici că Comisia nu a aplicat în mod retroactiv dispozițiile Directivei 2009/73, ci că a adoptat decizia în litigiu în temeiul dispozițiilor în vigoare la momentul respectiv.

43 Pe de altă parte, este necesar să se arate că, în temeiul articolului 22 din Directiva 2003/55 și al articolului 36 din Directiva 2009/73, Comisia poate, după primirea notificării cu privire la o decizie de derogare națională, să solicite modificarea, anularea sau retragerea acestei decizii.

44 Astfel, contrar celor susținute de MGS și după cum a arătat avocatul general la punctele 66, 70 și 71 din concluzii, o asemenea decizie sau notificare nu poate fi considerată că creează o „situație care s-a născut și a devenit definitivă" sau o „situație apărută anterior", în sensul jurisprudenței amintite la punctele 32 și 33 din prezenta hotărâre.

45 Rezultă de aici că, în lipsa unor dispoziții speciale care să stabilească în mod specific condițiile de aplicare în timp a acesteia, Directiva 2009/73 urma să se aplice procedurilor în curs începând de la data intrării sale în vigoare, și anume la 3 martie 2011. Prin urmare, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că Comisia a aplicat în mod greșit această directivă la momentul adoptării deciziei în litigiu.

46 În ceea ce privește, în acest context, pretinsa încălcare a principiului protecției încrederii legitime invocată de MGS și de Republica Cehă, este suficient să se amintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante, acest principiu nu poate fi extins până la a împiedica, la modul general, aplicarea unei norme noi în cazul efectelor viitoare ale situațiilor apărute sub incidența normei vechi (a se vedea Hotărârea Tomadini, 84/78, EU:C:1979:129, punctul 21, Hotărârea Comisia/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, punctul 43, și Hotărârea Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, punctul 46).

47 În ceea ce privește încălcarea principiilor egalității și echității susținută de Republica Cehă, este necesar să se arate că, după cum a precizat avocatul general la punctele 62 și 63 din concluzii, în măsura în care schimbarea regimului juridic aplicabil se întemeiază pe un element obiectiv, și anume data intrării în vigoare a Directivei 2009/73, în măsura în care, potrivit constatărilor Tribunalului, notificarea deciziei naționale de derogare în discuție în speță nu a precedat decât cu câteva zile această dată și în măsura în care nu s-a demonstrat în niciun mod că Comisia a accelerat sau a întârziat, în mod arbitrar și fără un motiv obiectiv, după caz, soluționarea deciziilor de derogare naționale notificate la aceeași dată în scopul de a încheia anumite proceduri înainte și altele după intrarea în vigoare a directivei menționate, nu se poate ajunge la concluzia existenței unei încălcări în speță a principiilor menționate.

48 În consecință, statuând că, în speță, normele prevăzute de Directiva 2003/55 erau aplicabile atât în ceea ce privește fondul, cât și în ceea ce privește procedura, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

49 În aceste condiții, trebuie admis motivul unic invocat de Comisie în susținerea recursului, iar hotărârea atacată trebuie anulată.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

50 Potrivit articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea anulează decizia Tribunalului. În acest caz, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

51 În speță, Curtea consideră că ar trebui să se pronunțe în mod definitiv asupra primului motiv al acțiunii formulate de MGS prin care se solicită anularea deciziei în litigiu.

52 În această privință este suficient să se arate că, pentru motivele enunțate la punctele 35-47 din prezenta hotărâre, acest prim motiv trebuie respins.

53 Cu toate acestea, dat fiind că Tribunalul nu a examinat al doilea și al treilea motiv invocate de MGS în susținerea acțiunii în anulare formulate, Curtea consideră că litigiul nu este în stare de judecată.

54 În consecință, se impune trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la cel de al doilea și la cel de al treilea motiv.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât cauza se trimite Tribunalului spre rejudecare, cererile privind cheltuielile de judecată aferente prezentei proceduri de recurs se soluționează odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene Globula/Comisia (T-465/11, EU:T:2013:406).

2) Trimite cauza spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene.

3) Cererile privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Semnături